BRIGGEN Tre Kronor BLADET

Nummer 2 • Sommaren 2010

Scarlet Sails
Seglingar i sommar
Medlemsenkäten
Pilgrim i Dana Point
Jungmanskurs
Nya i styrelsen

Med 16 segel satta.
Foto: Tobias Österberg

Ordförandeord

Rolf Wigström

Segla i sommar!

Nu har Briggen Tre Kronor ”sjösatt” ett nytt och bättre bokningssystem på nätet, så att alla ska kunna boka och betala direkt över internet. Det är också tydligare vilka seglingar som finns att välja på och hur många platser som finns kvar. Själv hoppas jag få möjlighet att segla med runt Blekinges och Skånes kuster i sommar – det har jag sett fram emot länge!

***

Föreningens styrelse har också lyckats med en ”sjösättning”; vår första jungmanskurs med deltagare i både varierande åldrar och kön. Syftet är att fylla på och höja kompetensen hos vår volontärbesättning. Vi har också hållit två informationsmöten då vi har kallat alla som anmälde intresse för olika grupper (förutom de nämnda besättningsintresserade) i medlemsenkäten vi genomförde i höstas. Sammanlagt kom cirka 50 personer, och vi ska ha ett nytt informationsmöte i höst för dem som var upptagna med vårrustning eller andra vårbestyr.

***

Framför allt är föreningen i starkt behov av ett klubbmästeri – en handfull personer som kan tänka sig att ordna föredragskvällar, filmkvällar, pubkvällar och andra trivsamma medlemsevenemang. Om du är intresserad av att vara med i en sådan grupp är du mer än välkommen att höra av dig till: info@briggentrekronor.se eller ringa till föreningens kanslist Marie Eldin på telefon: 08-545 024 10.

***

Till sist vill jag bara önska er alla er skön sommar, rik på hav, vind och segling!!

Rolf Wigström
Ordförande, Föreningen Briggen Tre Kronor

Tre Kronor seglar österut

Briggens vackra siluett saknades på Stockholms Ström, när hennes gudmor, kronprinsessan Victoria, firade sitt bröllop. Orsaken var att vi fått ett storslaget uppdrag i Ryssland.
Tre Kronor af Stockholm spelar huvudrollen i S:t Petersburg-festivalen ”Vita nätter”, som återger den romantiske samhällsomstörtaren Alexandr Grins sagolika berättelse ”Purpurröda segel”.
Briggen utgör evenemangets höjdpunkt; när hon, med röda segel, sakta glider upp för Neva, omgiven av förväntansfulla folkmassor, orkestrar och praktfulla fyrverkerier!
Mer om detta i nästa Briggenblad. Text: Hans Gunnar Øverengen

Har du tillgång till internet? Gå då in på: www.youtube.com Sök på: Scarlet sails. När du läser detta är sidan sannolikt uppdaterad med filmer där Tre Kronor af Stockholm har huvudrollen. Om inte annat är filmerna från förra årets evenemang med fregatten Shtandart helt magnifika!

Aktieteckning pågår t o m 30 juni!

Den pågående emissionen stängs den 30 juni, kl 24.00. Emissionen är öppen för alla; stora som små investerare, allmänhet och medlemmar. Det är också möjligt att teckna enstaka aktier. Aktiebrev utfärdas dock inte längre utan innehav registreras elektroniskt.

En utförlig beskrivning av nuläget och emissionen finns i ett informations-memorandum, som tillsammans med teckningssedel kan hämtas på Briggens hemsida www.briggentrekronor.se. Där finns också en bra sammanfattning i form av en helsidesannons som varit publicerad i SvD.

Välkommen att teckna!

Briggen Tre Kronor AB

BRIGGEN TRE KRONOR

Briggenbladet ges ut av Föreningen Briggen Tre Kronor
• Ansvarig utgivare Per Björkdahl • E-post bladet@briggentrekronor.se
• www.briggentrekronor.se • Telefon 08-545 024 10 • Fax 08-545 024 11 • Postgiro 87 36 63-9
• Örlogsvägen 11 • Kastellholmen • 111 49 Stockholm • Tryck Åtta.45 Tryckeri AB

Seglingssäsongen 2010

Segla med oss!

På/till/från de markerade orterna finns det möjlighet att segla med *Tre Kronor af Stockholm* i sommar. Bokning och mer information: www.briggentrekronor.se

Minikryssning, 3 timmar 400 kr. Café ombord
Halvdagskryssning, 4 tim inkl middag 750 kr
Heldagssegling, ca 8 tim inkl mat, ca 1600 kr
Segling med övernattning, 20 - 72 tim, från 3000 kr inkl måltider ombord.

Skeppsbyggmästarens segling

Följ med Briggen Tre Kronor och besök två segelfartyg i Danmark

Hej!
Mitt namn är Korhan Koman och jag är Briggen Tre Kronors skeppsbyggmästare. Jag vill bjuda in dig till en segling som går i det traditionella skeppshantverkets spår.

På resan besöker vi två skepp i Danmark för att titta på verkligt fint hantverk. Här finner vi seriöst antikvariskt arbete och ett skickligt utfört hantverk.

Fregatten Jylland

Under den första etappen besöker vi fregatten *Jylland* i Ebeltoft. Här känner vi igen riggdetaljer som jungfrur, taljerep, hjärtan men tittar även på hur man använder färg. Många gånger har jag tittat på bilder av detta fartyg och redan när jag började arbeta med Briggen visade Gustaf Dillner sina bilder som han tagit av fartygets detaljer.

Därefter har jag vid många tillfällen suttit med Tobias Ed, Allan Palmer med flera och diskuterat både färgsättning och riggdetaljer. En viktig källa till inspiration med andra ord. Själv har jag aldrig varit där!

Bilden på fregatten Jylland är hämtad från nätet. Gå gärna in på vår hemsida, där finns länkar till filmer.

Ebbes Bådebyggeri och skonaren *Bonavista*

Den andra etappen går söderut mot Marstal där vår vän skeppsbyggmästare Søren Nissen med kollegor på Ebbes Bådebyggeri renoverar en skonare, *Bonavista*. En seriös renovering på uppdrag av Nationalmuseet i samarbete med Marstal sjöfartsmuseum.

Søren har hjälpt oss på flera sätt, inte minst har han ansvarat för vår stapelavlöpning. Förutom att han har hjälpt oss att borra hålet för propellerhylsan har han även bistått oss med allehanda goda råd och delat med sig av sitt stora kunnande.

Seglingsprogram

Start Halmstad 2 aug kl 9. Ebeltoft 3 aug, på- och avstigning Korsør 4 aug, Marstal 5 aug, Simrishamn 7 aug. kl 17.

Pris för hela sträckan 9000 kr eller 6000 kr för första alternativt andra sträckan.

Jag hoppas att du har möjlighet att följa med på denna unika resa!
För mer information och bokning kontakta Sture Haglund:
sture.haglund@briggentrekronor.se
+46 70 422 78 19

Vänliga hälsningar,
Korhan Koman, Skeppsbyggmästare

MEDLEMSENKÄTEN

Många svarade och vill jobba som

Totalt kom över 800 svar på enkäten vilket innebär att ungefär var femte medlem svarade.

Av 776 bearbetningsbara svar vill 304 personer delta i volontärarbete, 362 svarar nej och 109 lämnade frågan obesvarad. Att 304 svarar att de vill ställa upp som volontär innebär cirka var tionde medlem. Att ytterligare 471 som inte kan ställa upp också svarar – visar därutöver på ett engagemang för Briggen och föreningen som är värt att notera. Även om man av olika skäl (t.ex. ålder, familje- och arbetssituation, geografiskt avstånd mm) hindras att bidra aktivt, så engagerar man sig i verksamheten.

Många män, medelålders plus

Nästan hälften av de svarande är mellan 60 – 72 år. En dryg fjärdedel är under 60 år och en lika stor andel 73 år eller äldre. 15% är kvinnor.

Enkäten innehöll 11 stycken områden för vilka man kunde kryssa för sitt intresse. Sammanlagt blev det 738 val. Många har fyllt i flera alternativ och är alltså intresserade av att ställa upp inom flera områden.

Närheten till skeppet lockar

Att arbeta som a) besättning, b) med rigg och underhåll samt c) öppet skepp var de tre mest lockande alternativen. Andra alternativ som samlade kryss har kompletterande förtecken som miljö, ungdom, klubbmästeri eller eventverksamhet. Flera är inriktade på administration, försäljning, IT – information. Några vill bidra med specialistkompetenser till exempel el och radio.

En fortsatt bearbetning av enkätsvaren kan ge hjälp att matcha medlemmars intressen med uppgiftskrav och resursbehov. Enkäten kan också bli till hjälp för hur man ska ta tillvara och utveckla de mänskliga resurser som kommer att behövas för Briggens framtid.

RÖSTER FRÅN ENKÄTEN

- Fortsättning och utvidgning av Östersjösamarbetet med stark tonvikt på miljö och kultur. Olika typer av seglingar så att alla kan delta. Och förstås en hållbar ekonomi, något som alltid saknats.
- Det skall vara en del av utbudet av servärdheter och upplevelser i Stockholm och därigenom på ett lustfyllt sätt sprida kunskap om miljövärden. Det skall drivas som del av ett helt kommersiellt företag som lever vidare av egen kraft som en modern variant av tidigare tiders kommersiella utnyttjande av briggar.
- Min önksan är att både Briggen och föreningen skall utvecklas vidare mot en allt starkare kunskaps-, Stockholms- och miljöprofil med Östersjön i fokus. Föreningen bör även fortsättningsvis vara en stark och aktiv ägare som driver profilfrågorna framåt.

Varje punkt är svar från en enskild medlem.

Hans Holmqvist presenterade resultatet av medlemsenkäten på föreningens årsmöte 12 april. Hans och Dan Gustafsson (som är statistiker på Bolagsverket i Sundsvall) svarade på föreningsstyrelsens vädjan om hjälp med enkätsvaren i förra numret. De har gjort en föredömlig volontärinsats som vi är mycket glada för! /PB

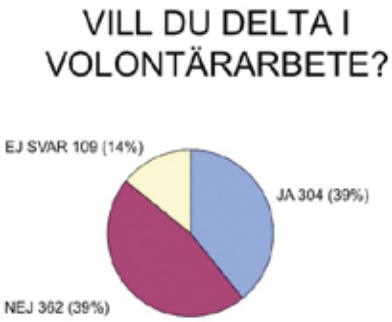

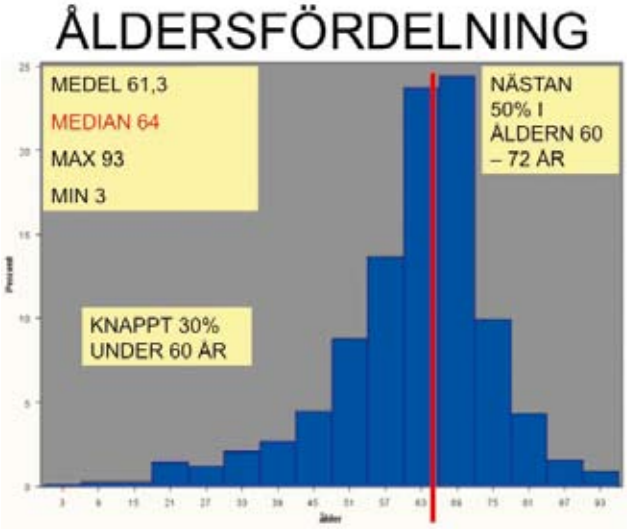

HUR SKA VI TOLKA SVAREN?

- Det man säger att man vill bidra med gäller för de personer som svarat. Här gäller således statistiken.
- MEN att 25% har en viss åsikt om framtiden så gäller inte detta föreningens samtliga medlemmar. Problemet är att vi inte vet om det är 20%, 25% eller 30% av medlemmarna som delar åsikten. Vi känner inte till svarens representativitet eller felmarginaler. Navigera med försiktighet bland tolkningar.
- Åldersfördelningen gäller de som svarat!

volontärer

Åsikter om föreningens och Briggens framtid

Om föreningens och Briggens framtid finns många och skiftande åsikter som måste tolkas i ett sammanhang och hur den som har svarat har resonerat. Man måste också i slutändan väga samman olika önskemål med vad som är möjligt.

Den väg som har valts för att ställa samman svaren på denna del av enkäten är att söka återkommande "teman". Ett tema kan då t.ex. vara "ungdomsverksamhet" som återkommer i flera svar, men som också har olika vinklingar – t.ex. på att lära sjömanskap respektive att vara en del av positiva upplevelser för handikappade barn och ungdomar.

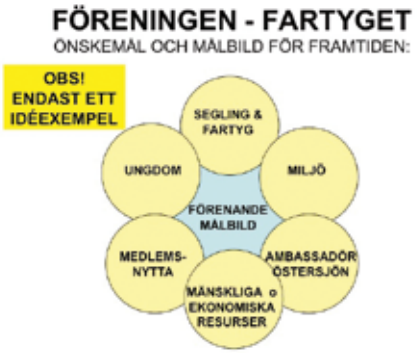

Sex teman täcker in cirka 80% av svaren:

- **Segling och fartyg.** Drift, skötsel, aktiviteter med fartyget i centrum.
- **Miljö.** Fartyget som plattform och representant för miljöorienterad verksamhet.
- **Ungdom.** Verksamhet med bred inriktning mot olika grupper och olika syften.
- **Ambassadör för Östersjön.** Förenande länk i Östersjö-regionen.
- **Mänskliga och ekonomiska resurser.** Skapa ekonomiska och personella resurser för olika verksamheter.
- **Medlemsnytta.** Aktiviteter för medlemmars glädje och engagemang.

"Medlemsnytta" har många aspekter. Social gemenskap kring gemensamma intressen anses påtagligt viktigt, liksom att få bidra med praktiska insatser och att vara en del av verksamheterna kring Briggen. Man vill också segla på Briggen utan att det blir för kostsamt.

Med bildens mittfält "förenande målbild" avses mål och aktiviteter som binder samman olika åsikter med det praktiskt möjliga. Enkäten kan dock inte ge svar på denna fråga utan endast ge underlag och stöd för styrelsen i dess fortsatta arbete. ■

Text: Hans Holmqvist

På årsmötet den 12 mars kunde ordförande Rolf Wigström stolt visa upp ett exemplar av litografin.

Björn Senneby donerar litografier

Konstnären Björn Senneby har donerat 24 stycken litografier föreställande *Tre Kronor af Stockholm* till föreningen.

Litografin har varit förlaga till bilden på de tidigare utgivna aktiebreven fram till förra emissionen. Tyvärr har de formella kraven samt de höga administrativa kostnaderna gjort att aktierna numera registreras elektroniskt.

Björn Senneby är välkänd bland skärgårdsälskare och båtfolk. Hans stora motivkrets består bland annat av hav, skepp, fyrar och klockbojar. Han har gjort böcker med text och bilder från egna oceanseglingar. Björn behärskar alla tekniker och är särskilt känd som mycket skicklig akvarellist. År 2008 fick han motta Björn Lindroth-stipendiet. ■ /PB

Oskar årets ungdomsvolontär

Vid en liten ceremoni ombord tilldelades nyligen Oskar Bälte "Föreningens hederspris till årets ungdomsvolontär". På bilden ovan mottar han priset – en sjömanskniv – av kassören Gunnar Karlberg.

Oskar har precis tagit studenten på Marina Läroverket i Danderyd. Under förra året har han visat stor flit ombord, bland annat under hemseglingen från Köpenhamn i december. Oskar är en omtyckt skeppskamrat som snabbt och säkert pilar upp till röjeln. ■/PB

"Sme" Bosse är borta

Bosse Söderström jobbade under byggtiden som volontär i smedjan. Tillsammans med Tomas Hermin och Christer Jonsson förfärdigade han otaliga knepiga riggdelar och andra skeppsdetaljer. Bosse gick bort den 18 mars, han blev 83 år gammal.

Han hedrades vid jordfästningen med blommor och närvaro av ett antal kamrater bland annat ur byggstyrkan. ■ /PB

SEB och The Scary Guy på Briggen Tre Kronor

Tisdag 4 maj bjöd SEB in den amerikanske talaren The Scary Guy för att hålla en föreläsning om fördomar på Briggen Tre Kronor. Föreläsningen var en del i ett projektsamarbete mellan SEB och den ideella organisationen Mentor Sverige. Projektets syfte är

Tatueringar var vanliga bland sjöfolk förr i tiden, The Scary Guys tatueringar står dock i en klass för sig...

att stötta ungdomar och bygga upp goda relationer mellan ungdomar och vuxna. The Scary Guy, vilket är hans officiella namn sedan 1988, ger föreläsningar över hela världen och arbetar aktivt för att utrota hat, våld och fördomar. SEB är partner till Briggen Tre Kronor sedan januari i år och det här temat är också något som går hand i hand med Briggens fokus på ungdomar. ■

Läs mer på webben: www.briggentrekronor.se

Text: Marja Haglund

Pilgrim i Dana Point

Briggen som blev symbol för en stad

”The fourteenth of August was the day fixed upon for the sailing of the brig *Pilgrim* on her voyage from Boston around Cape Horn to the western coast of North America.” Så börjar Richard Henry Dana Jr. sin bok ”Two years before the mast – Två år för om masten”. Texten från 1840 är skriven med ett språk som känns levande och fortfarande fungerar som kunskapskälla för oss som seglar traditionsfartyg. I Kalifornien inspirerade Danas berättelse, många år senare, till byggandet av en stad…

BRIGGAR I VÄRLDEN

HANS GUNNAR ØVERENGEN

Richard Henry Dana junior hade just fyllt 19 år när han 1834, på grund av en ögonsjukdom orsakad av mässling, avbröt sina universitetsstudier för att istället arbeta som sjöman på rederiet Bryant & Sturgis lilla brigg *Pilgrim*. Fartyget lastades med spannmål, skor, järn och kolonialvaror. Från Boston sattes kursen mot Kap Horn och sedan vidare mot Kalifornien, den nordligaste utposten i det sönderfallande spanska kolonialväldet. Där skulle briggen under ett år segla mellan olika lastageplatser, sälja sina varor och fylla rummet med torkade och saltade hudar, den enda returlast som fanns, innan guldrushen 1848 ändrade allt.

Alla aspekter av livet ombord beskrivs

Redan från början är vi med ombord: ”Ljudet från vattnet som kastades från stäven började höras, fartyget lutade sakta över i den fuktiga nattbrisen och satte igång att rulla i den kraftiga dyningen och vi hade faktiskt påbörjat vår långa, långa resa.” Alla aspekter av livet ombord beskrivs; sjösjukan, möten med andra fartyg, besättningens olika yrkesroller, det hårda arbetet, men också kamratskapet och havets mäktighet. Den av sjömännen Dana beskriver med störst respekt var för övrigt en svensk, som seglat många år med amerikanska fartyg. Citatet ”Six days shalt thou labor and do all thou art able, And on the seventh holystone the decks and scrape the cable”, beskriver arbetsvillkoren ombord. Manskapet var dessutom uppdelat i endast två vakter, vilket gjorde att sömn var en ständig bristvara. Evert Taube beskriver snabbt och effektivt en segling utanför sydamerikanska kusten med skeppet *Ann-Charlott*, med orden ”men nere på La Plata där kommer en orkan, / en argentinsk pampero så svart som själva fan! / Opp alle man till väders och bärga vad I kan / men det gick bra och skutan kom i hamn.” Richard Henry Dana berättar istället om den gången *Pilgrim* träffas av en pampero mycket utförligt och med en sådan noggrannhet, att hans beskrivning kan användas som en manual för hur man bärgar och revar segel i hårt väder. Slitet i riggen när Kap Horn rundas i snöstorm beskrivs med en så oerhörd intensitet att läsaren känner kylan in på bara skinnet. En vecka senare förloras en besättningsman då han faller från puttingvantet, nedtyngd av rep och verktyg, på väg upp för att byta ett fall. Dana berättar hur både han själv och de övriga ombord påverkas av händelsen och filosoferar över sjömannens hårda livsvillkor.

Med sina målade kanonportar och odelade märssegel ger Pilgrim idag verkligen ålderdomligt uttryck och det är mycket i riggen, som skiljer sig från det vi är vana vid på Tre Kronor.

“Two years before the mast” eller på svenska ”Två år för om masten” har fascinerat generationer av läsare över hela världen. Per Björkdahl läste boken redan som trettonåring och gick sedan till Sjöhistoriska museet för att studera varenda detalj på modellen av briggen Gerda. Själv läste jag historien som serietidning i en illustrerad klassiker när jag var liten. Det var först 2007 som jag slukade boken. Trots att vi då låg väst om Portugal med ostindiefararen Götheborg, med perfekt vind, var historien om seglingen på 1800-talet lika spännande som verkligheten. Richard Henry Danas bok går att få tag på, både på bibliotek och antikvariat och för den som vill läsa originaltexten trycks ständigt nya upplagor på engelska. Till höger ett porträtt på Dana, år 1842. HGØ

På sin höjd byar på 1830-talet

I Kalifornien möter vi också de andra fartyg, som arbetar med att lasta hudar; *Alert*, *Loriotte, Catalina* och Danas favoritfartyg, den vackra briggen *Ayacucho*. Sedan följer mer än ett år av hårt slit med att bära råhudar till stranden och sedan ro ut dem till fartyget, som nästan alltid var uppankrat utanför kusten, eftersom det ännu inte byggts några hamnar. Det som idag är storstäder var på sin höjd byar på 1830-talet. Dana fick, under tiden på *Pilgrim*, vara med om att San Fransiscos enda hus, ett träskjul, revs och ersattes med en tegelbyggnad. Utvecklingen mot ett nytt samhälle hade redan börjat, när han 1836 mönstrade på barken *Alert*, med vilken han återvände till Boston.

Ett ställe som fick en speciell plats i Richard Danas hjärta var den höga klippan i närheten av den gamla spanska missionsstationen San Juan de Capistrano, mittemellan Los Angeles och San Diego.

”San Juan är den enda romantiska platsen i Kalifornien. Kilometervis av kusten utgörs av en framträdande högplatå som sträcker sig hela vägen ned till stranden, där den tornar upp sig som en mur, vars fot hela tiden sköljs av Stilla havets vågor. Under flera kilometer slår vattnet direkt mot den branta klippan, eller bryter mot klippavsatser och stenbumlingar, som ligger utströdda längs stranden. Just där vi landsteg fanns en skyddad vik eller bukt, som vid högvatten endast lämnade någon kvadratmeter sandstrand, mellan havet och platåns bas. Det här var den enda landstigningsplatsen. Rakt framför oss reste sig klippan lodrätt 130 till 170 meter. Hur vi skulle få ner hudar, eller upp varor, till platån där missionsstationen låg var mer än någon av oss kunde säga”. Klippan som beskrivs så ingående döptes senare om till Dana Point, för att hedra sjömannen och författaren som gjort den känd.

Långt senare greps en annan skribent, Johnston McCulley också av San Juans vilda skönhet och gav 1919 ut boken ”The Curse of Capistrano”. Den kallades senare ”The Mask of Zorro”, den första av många böcker och filmer om den maskerade hjälten Zorros kamp för rättvisan. Några år senare bestämde sig trion Chandler, Sherman och Woodruff för att utnyttja romantiken kommersiellt och 1926 bildade de ”Dana Point Syndicate” för att exploatera området. De hade tidigare framgångsrikt blåst liv i en annan liten håla – Hollywood – och tänkte nu upprepa den bedriften. Planerna kom dock att grusas av den ekonomiska depressionen på 1930-talet, som gjorde att marknaden för lyxvillor sjönk som en sten. Fram till 1939 hann dock ett trettiotal bostadshus och ett antal offentliga byggnader uppföras. Efter andra världskriget kom byggnationen igång igen och idag har City of Dana Point mer än 37.000 invånare, som huvudsakligen försörjer sig genom turism och affärsverksamhet.

Utanför staden sjuder havet av krill, som drar till sig bardvalar. Gråvalar, fenvalar och knölvalar migrerar regelbundet längs kusten. Till och med den mest sällsynta arten, blåval, har börjat ses allt oftare. Här finns också ett rikt bestånd av delfiner, bläckfisk, lax och sjöborrar. Det bedrivs småskaligt kommersiellt fiske, men havets resurser utnyttjas till största delen på annat sätt. År 1977 startades the ”Ocean Institute” en stiftelse, som idag bedriver en omfattande verksamhet inom en rad områden, relaterade till marinbiologi, oceanografi, maritim historia, segling samt olika kulturevenemang. Institutet bedriver egen forskning i begränsad omfattning, men samarbetar med flera universitet och andra institutioner som driver olika projekt. Stor vikt läggs vid att öka medvetandet om ekologi och havsmiljö. Varje år undervisas 110.000 elever, 8.000 lärare och 50.000 andra besökare i ett 40-tal olika program. Institutet har 103 anställda och omsätter cirka sju miljoner dollar per år. I verksamheten ingår också tre fartyg: briggen *Pilgrim*, skonaren *Spirit of Dana Point* samt forskningsfartyget *Sea Explorer*.

En dansk tremastad skonare

I mitten av sjuttiotalet köpte amerikanskan Marion Barich en dansk tremastad skonare, byggd 1945, i närheten av Köpenhamn. Den seglades ner till Lissabon där den riggades om till råseglare av kaptenen Raymond Wallace. Från början var tanken att skeppet skulle ligga som en flytande restaurant vid Long Island, men det är höljt i historiens dunkel vad som senare skedde, under de närmaste åren efter ankomsten till USA. Det som finns kvar från den danska tiden är dels huvudmaskinen, en lågvarvig trecylindrig Burmeister & Wein semidiesel från 1955 på cirka 200 hästkrafter, vars vibrationer rister genom hela skutan och ända upp i riggen. Ankarwinschen är också en gammal trotjänare från Faaborg Jernstøberi, som nyligen levererat stolpkätting som passar till spelets kabelar.

Ocean Institute hade, på initiativ av den dåvarande chefen Stan Cummings, under en tid letat efter en skuta, som skulle kunna byggas om till en kopia av den ursprungliga *Pilgrim* som seglade 1825-56. Fartyget köptes till institutet 1982 och åtskilliga år och dollar senare har hon nu förbyggts för att, så långt möjligt, vara en kopia av den brigg Richard Dana seglade med 1834-35. För att komma till Dana Point Harbour, från sin tidigare hamn på amerikanska ostkusten seglade *Pilgrim* denna gång genom Panamakanalen och undvek därmed de påfrestningar på skrov, rigg och besättning, som en rundning av Kap Horn skulle ha inneburit. Med sina målade kanonportar och

Fortsättning på nästa sida

FAKTA OM PILGRIM:

Byggd: I Danmark 1945, som tremastad skonare
Tidigare namn: Kongebroen, Nordia, Joal
L.O.A.: 39,6 meter, skrovlängd 29,9 meter
Bredd: 7,5 meter
Djupgående: 2,7 meter
Höjd stormast: 31,7 meter
Tonnage: BRT 99/NRT 64
Segelyta: 670 m^2 fördelat på 14 segel
Hastighetsrekord under segel: 9,8 knop
Maskin: B&W 185 hp
Besättning: 28 kojplatser, fler på dagturer
Hemmahamn: City of Dana Point
Ägare: Ocean Institute
Hemsida: www.ocean-institute.org

Briggen som blev symbol för en stad, fortsättning

odelade märssegel ger *Pilgrim* idag verkligen ålderdomligt uttryck och det är mycket i riggen, som skiljer sig från det vi är vana vid på *Tre Kronor. Pilgrim* är en snaubrigg och har alltså en extramast, strax akter om stormasten, som briggseglet "the spanker" är fäst till med mastringar. Gaffelns klo är säkrad mot snaumasten med en kulrack och gaffeln kan firas, så att seglet kan revas. Hon för även ett toppsegel ovanför briggseglet. På fockmasten sitter också ett gaffelsegel "the spencer", som också har ett toppsegel. Gaffelfocken är lösfotad, så att kocken ska slippa få en tung bom genom taket på byssan, som står uppe på däck strax akter om fockmasten. Så fort storrået ska brassas runt måste "the spencer" och toppseglet gigas för att inte fastna i storriggen. Märsseglen är odelade och revas med hjälp av sejsingar och brokar uppe från rået, vilket kräver betydligt fler besättningsmän än till att enbart bärga och beslå en över- eller undermärs. *Pilgrim* har 14 stora segel och bästemannen Bruce Heyman, som också är båtbyggare och leder volontärerna, berättar att det går bäst att segla med en besättning på 30-35 man, med tio uppe i riggen på vardera masten och fem ute på klyvarbommen. Som mest har *Pilgrim* seglat i 9,8 knop med alla segel satta, men då arbetade också länspumparna för fullt. Omkring 100 volontärer arbetar med briggen och ytterligare 400 med andra delar av institutets verksamhet. Bruce talar med entusiasm om de 35-40, som kommer ner till fartyget varje lördag, för att hjälpa till med reparationer, måla, tjära riggen, slåss mot rost, röta och kackerlackor, smutsa ner sig och ha roligt i största allmänhet. Arbetspassen avslutas alltid med en eller ett par timmars undervisning.

Får inte ta passagerare

Eftersom *Pilgrim* inte är byggd i USA, får hon enligt regelverket inte segla med passagerare. I så fall skulle hon vara tvungen att flagga ut och då vara hänvisad till att alltid segla till någon utländsk hamn – i praktiken någonstans i Mexico. För att fartyget ska kunna användas och traditionerna hållas vid liv seglar det några veckor om året med volontärerna som besättning. De som har arbetat flitigast får mest tid ombord. Karin Wyman, som är Maritime Director berättar att flera av öarna utanför Kaliforniens kust, som Santa Rosa, Santa Cruz och Santa Catalina är populära mål för dessa seglatser. *Pilgrim* går också ibland ner till San Diego för att segla tillsammans med barken *"Star of India"*, världens äldsta (1863) och definitivt största segelfartyg, utan maskin, som fortfarande seglar regelbundet (med hjälp av bogserbåtar för att komma till och från kaj). *Pilgrim* fungerar som en ambassadör för Dana Point i alla hamnar hon besöker.

Bruce Heyman är nöjd med volontärernas arbete

Bakom varje person som arbetar praktiskt ombord finns flera andra i staden, som på olika sätt bidrar ekonomiskt. Bland annat kan företag och enskilda "adoptera" en skolklass och genom bidrag göra det möjligt för dem, att delta i att återskapa levande historia, genom att vistas i den miljö de lärt känna då de läst "Två år för om masten". Varje år deltar 16.000 elever i något av de olika programmen ombord. De mest populära är det som handlar om guldrushen i Kalifornien och det som handlar om livet ombord på R. H. Danas tid. Eleverna får sätta segel vid kaj, lära sig om skeppshantverk och hur fartyget lastades och lossades. Ofta kombineras aktiviteterna vid kaj med riktig segling med den 108 fot långa skonaren *Spirit of Dana Point*, som kan ta ombord såväl elever som chartergäster. *Spirit* ger sig iväg på längre seglatser än *Pilgrim* och har alla certifikat som behövs för att segla med passagerare. *Pilgrim* har annars ett par traditionella skeppsbåtar som ofta ros och seglas i hamnen i Dana Point. Forskningsfartyget *Sea Explorer* har inga segel, men desto mer vetenskaplig utrustning, där både sidescan sonar och sjöuggla ingår. Ocean Institutes främsta attraktion är nog ändå briggen *Pilgrim* och de aktiviteter som är förknippade med fartyget.

Pilgrim – en angelägenhet för hela samhället

Det engagemang som finns för briggen återspeglas i att *Pilgrim* är en del av City of Dana Points emblem. *Pilgrim* är alltid närvarande i staden, även när hon är ute på sina höstseglingar. När hon återkommer i september ordnas en "Tall Ship Festival", där segelfartyg från hela amerikanska västkusten deltar. De bidrag som staden, olika företag och privatpersoner ger till briggen lönar sig på flera plan. Hälften av stadens City of Dana Point utgifter kommer från skatteintäkter från alla turister och besökare som kommer till *Pilgrim* och Ocean Institute. Att fartyget är en angelägenhet för hela samhället märks tydligt på de jag talar med. Jonelle Yamasaki "marketing project manager" förser oss mer än gärna med bilder på *Pilgrim* och den information som finns på Ocean Institutes hemsida är både utförlig och inspirerande. City of Dana Point och briggen *Pilgrim* borde vara ett självklart resmål för alla med ett för intresse sjön som befinner sig på den nordamerikanska västkusten.

Richard Henry Dana jr återkom senare i livet ofta till de två åren ombord på briggen *Pilgrim* och barken *Alert* som kom att få avgörande betydelse för honom, både som människa och som advokat. Åsynen av en sjöman som pryglades ombord på *Pilgrim* bidrog till att han 1841 skrev boken "The Seaman´s Friend", som beskriver sjömännens rättigheter och skyldigheter. Han blev också aktiv i kampen mot slaveriet. Dana reste ännu en gång längs Kaliforniens kust 1859, denna gång med ångbåt. Där det tidigare hade funnits enstaka hus eller små byar hade nu hamnar byggts och stora städer vuxit upp. Han kom inte i land vid Capistrano, men alla minnen väcktes till liv. Med stor glädje återsåg han sina gamla skeppskamrater, men kunde samtidigt också tänka tillbaka på det första fartyg han seglat med, som "... the poor, dear old *Pilgrim* the home of hardship and hopelessness;...". Det slitsamma arbetet med att lasta hudar hade nog satt sina spår. Samtidigt så känns nästan varje sida i "Two Years Before the Mast" som en resa tillbaka till en svunnen tid, där Dana som få kan beskriva inte bara umbäranden utan också arbets- och upptäckarglädje. Han skrev naturligtvis en reseberättelse även från sitt återbesök i Kalifornien – "Twenty-four years after". När den skrevs hade den ursprungliga *Pilgrim* redan slutat segla. Fartyget förlorades genom eldsvåda till sjöss 1856. "Tjugofyra år senare" finns med som bilaga i flera aktuella upplagor av "Två år för om masten" en bok som än idag förtjänar att läsas av alla som ägnar sig åt traditionell segling och sjömanskap.

Det är lätt att förstå *Pilgrims* betydelse för den som hör talas om alla aktiviteter som är knutna till fartyget. Förutom det som redan redovisats förekommer allt från jazzkonserter till konstutställningar, piratfester och mareldsseglingar, bröllop och födelsedagsfiranden. The Ocean Institute har idag, genom sin landbaserade undervisning, samt genom briggen *Pilgrim* och sina andra fartyg, enastående möjligheter att få ungdomar att intressera sig för historia, segling, havet och arbetet för en bättre miljö. Det är fantastiskt att en gammal dansk skonare, som förvandlats till en brigg, blivit en gemensam symbol för alla dessa verksamheter och för en hel stad. ■

Text: Hans Gunnar Øverengen

Första jungmanskursen avslutad

Massor med enkätsvar plus ett antal ”spontant” sökande aktualiserade behovet av en ny utbildning för volontärjungmän.
Senast en utbildning hölls var inför jungfruseglingen 2008 och då i form av studiecirklar. Vid den tidpunkten var fartyget inte tillgängligt för övningar varför den utbildningen blev högst teoretisk.

Under den gångna vintern pågick ett förarbete med inventering av den befintliga ”besättningspoolen” och framtagning av en särskild enkät och ansökningsformulär för dem som redan har seglat som volontärer och för dem som vill komma med i gruppen.

Efter nyår då föreningsstyrelsen börjat summera svaren från enkäten formerades därför en arbetsgrupp med undertecknad och Mats Andersson ur föreningsstyrelsen samt två väl befarna jungmän; Jan Jäberg och Björn Mellström. Efter lite inledande planering satte sig gruppen ner med Alf Lind som är ship management-ansvarig och satte upp kravspecifikation, tidsplan och riktlinjer.

I månadsskiftet mars-april hölls informationsmöten för ett fyrtiotal intresserade, som slutligen blev runt 24 kursdeltagare.

Mellan 24 april och 31 maj har sju utbildningsträffar genomförts med riggklättring, brassning, avbeslagning, segelsättning och beslagning av olika typer av segel. Vidare har vår skeppsläkare Hans-Gunnar Øverengen hållit föredrag om medicin ombord, vi har gått igenom ”backistjänst”, säkerhetsfrågor som man över bord, kastat kastlina, slagit knopar och annat.

Kursen har genomförts med stöd av båtsman Tobbe Österberg och matros Maja Hallén samt intendent Lina Svärd som också är ansvarig för besättningsplaneringen.

Utbildningen har precis sammanfallit med den intensiva rustningsperioden, varför det krävts en hel del improviserande och omkastningar i kursplanen.

I skrivande stund har redan ett flertal elever seglat lite kortare seglingar och mer är på gång. ■

Text: Per Björkdahl

VAD KRÄVS FÖR ATT INGÅ I BESÄTTNINGEN SOM VOLONTÄR?

För att överhuvudtaget få mönstra på krävs godkänt och giltigt ”Läkarintyg för sjöfolk”.
För att räknas som befaren jungman krävs, förutom praktik ombord (väl förtrogen med arbetsuppgifterna) att man kan arbeta säkert och smidigt i riggen under gång dygnet runt, samt att man hittar rätt bland tamparna – det är över 140 naglar och knapar att hålla reda på. Det är också en hel del annat som ”backistjänst” och städning som ingår.

Foto: Per Björkdahl

Nya i styrelsen

Tre nya suppleanter blev resultatet av vårens årsmöte. Lindis Holmberg, Christer Jonsson och Bengt Kull lämnade styrelsen.

Lina Svärd, nybakad fil. mag. har just försvarat sin C-uppsats ”Historiskt vrakgods eller demokratisk hörnsten – grammatikens roll i svenskundervisningen” på högskolan i Karlstad. Annars är Lina mera känd som intendent på Briggen. Det är hon som håller ordning ombord – med allt från passagerarlistor, budget och matinköp till att stå i baren och att vara den glada och välkomnande själ som gör *Tre Kronor* till ett ”Happy Ship”. Lina började sin karriär till sjöss på ”vikingaskeppet” *Svea Viking*, vars ägare Rickard Engberg kände till Linas kvaliteter och plockade över henne till Briggen.

– Första säsongen var som ett enda stort frågetecken, mycket var oklart och väldigt svajigt. Men nu är det bättre ordning, och stämningen ombord är så jäkla god, så nu har jag svårt att tänka mig att mönstra av, säger Lina.

Anders Ellström, 28-årig reservofficer i Flottan med magisterexamen i ekonomi, arbetar civilt med revision och hoppas kunna vara till nytta bland annat som navigationslärare. Anders är uppvuxen på Gotland och blev tidigt skutbiten, då han redan under tidiga ungdomsår förde befäl på 22-tonnaren *Ditte*, en nordsjökutter. Han lyckades även få ”praoa” i högstadiet i Beckholmsdockorna när *Deodar* och *Vida* låg indockade. Närhelst han besökte huvudstaden under byggtiden 1997-2005 var det ett efterlängtat obligatorium att besöka stapelbädden på Skeppsholmen och beundra hur Tre Kronors linjer växte fram. – Briggen är ett fantastiskt hantverk, säger Anders.

Elin Wanselius har fullt upp just nu. Hon och partnern Stefan Ackermann driver tillsammans Cover Up kapellmakeri på Bullandö Marina utanför Stockholm. Även barnen Ingrid och Sigrid och hunden Sonia måste få sin tid. Elin har ett förflutet inom media och kommunikation men bytte spår och blev segelmakare, och senare kapellmakare. För briggvänner är Elin mest känd för att ha måttsytt alla kojdynor, liksom de vackra sittdynorna och kuddarna i fartygets salonger, ett arbete som kräver stor hantverksskicklighet, liksom så mycket annat ombord.

Jag är egentligen ingen skutmänniska, utan är uppvuxen i *Ann-Sophie*, en R8. Men jag gillar Briggen – både som fartyg och som idé, att många människors enträgna slit och engagemang faktiskt har resulterat i ett segelfartyg, säger Elin. ■

Text: Kerstin Otterstål

Bjud på fest!

Mitt i Stockholm, 20 meter från vattnet, ligger Briggen Tre Kronors moderna konferens- och möteslokal, **Kolskjulet**. Här kan vi hjälpa dig arrangera en minnesvärd fest eller annat evenemang. Läget och lokalerna är perfekta för **bröllop, 50-årsfesten, julfest** eller vad just du vill hitta på. För bröllop och dop har vi dessutom en brudkrona och en dopfunt som är specialtillverkade för Briggen Tre Kronor.

Möten med mening

Presskonferens, modevisning, produktlansering, vernissage, utbildning, konferens, bokrelease. Kolskjulet är en lokal med många möjligheter. Upp till 100 sittande och närmare 150 personer vid mingel får plats. För mindre event finns också Salongen ombord i *Tre Kronor af Stockholm* med plats för ca 60 personer. Här öppnas möjligheterna till kreativa möten i en unik maritim miljö. Avskilt men ändå mitt i stan.

Hyr Tre Kronor af Stockholm

Tag chansen att uppleva något unikt tillsammans med dina kunder och medarbetare. Hyr *Tre Kronor af Stockholm* för en exklusiv segling i Stockholms skärgård och ge dina gäster ett minne för livet!
För hyra av Kolskjulet och *Tre Kronor af Stockholm* kontakta Monica Lundin.
Telefon direkt 08-509 394 04, Vxl 08-586 224 00, mobil 076-162 07 12
eller monica.lundin@briggentrekronor.se

Årets Molly-stipendiat:

Helena Hedström

Till minne av vår briggenvän Molly Olsson har föreningen Briggen Tre Kronor instiftat ett stipendium. Årets stipendiat heter Helena Hedström, är 23 år och läser sista terminen på sjöfart- och logistikprogrammet på Chalmers.

Helena har gått den seglande gymnasieskolan på Öckerö, där hon seglade på barken *T/S Gunilla* tre månader per år och tog examen fartygsbefäl klass VIII och maskinbefäl klass VI.

Helena har sedan arbetat på åländska skonaren *Linden*, återvänt till *Gunilla* (som vaktledare och handledare för eleverna) och även gått några vändor till Svalbard på expeditionsfartyget *M/S Stockholm*. Kring midsommar 2006 bytte hon Svalbard mot Indonesien, då hon mönstrade på *Ostindiefararen Götheborg* på väg mot Kina.

Som tämligen nybliven mamma tar Helena det nu lite lugnare och lägger sista handen vid sin kandidatexamen i sjöfart och logistik med bland annat ett kandidatarbete om vikten av att utveckla sjöfarten på Victoriasjön. ■

Text: Kerstin Otterstål

Briggsegling på Skagerack och Nordsjön

Våra holländska briggvänner seglar även i sommar med ungdomar, i samverkan med At Sea Sail Training. *Morgenster* deltar i Tall Ships Race, Cruise in company från Alborg till Kristiansund 23-31/7 och *Astrid* i North Sea Tall Ships Regatta från Hartlepool till Ijmuiden 10-18/8. ■ HGØ

Foto: Robert Jonsson

Skeppsbåten växer fram

All bordläggning är klar och nu kan man verkligen njuta av Briggens skeppsbåts mjuka och fina former.

Spanten är på plats och på utsidan ska två halvrunda sudbandslister skydda och dölja kopparnitarna på den översta bordgången. Två tofter ska på plats. En för om och en akter om centerbordet. Från den aktra toften kommer en sidobänk gå längs med bordläggningen ner mot akterspegeln via de båda akterspegelsknäna och vidare upp längs bordläggningen till toften på andra sidan, likt formen av ett mjukt v.

– Det gör det lätt att burka när man seglar, ler skeppstimmerman Robert Jonsson och berättar att det sedan är dags för rodret.

Vid den förliga toften kommer han att göra hål och fäste för masten. Sedan blir det dags att tillverka mast, bom och spri.

– Jag hoppas att skeppsbåten, som är liten och smidig, kommer att användas så mycket som möjligt på Briggens alla uppdrag men också för skön avkoppling, säger Robert. ■

Text: Lindis Holmberg

Partners:

SEB
Österströms IN MOTION
IKEA
Ljungquist
Scania Industrial & Marine Engines
Botkyrka Buss AB
Brandkontoret
Outo Kumpu
Gill
Kontorskraft
Layher
Teleanalys

Hedersleverantörer:

EO Grafiska AB
Båtmässan Allt för sjön
Certex
Dataphone
Dokumentkraft
Engwall & Claesson
Essve
G-Ess Yrkeskläder
Jehander
Kaupthing Bank
Layher
NCC
Planet 11
Rapp Collins Stockholm
Rolls Royce AB
SAAB Transpondertech
Saint-Gobain Abrasives AB
Scania Industri & Marinmotorer
Sjöassistans
Skandiform
Spring Mobil
Statens fastighetsverk
Södermalms Trä
Tibnor AB
Total Design Europe
Victron Energy

B POSTTIDNING

SVERIGE
PORTO
BETALT

Föreningen satsar på kvalitet med

Basic Safety-kurs

Genomgången Basic Safety-kurs är en slags kvalitetssäkring för vår besättning. Den är självklar för den fasta – anställda besättningen. Men den är också önskvärd för besättningsvolontärerna. Resultatet är hög nivå på ”säkerhetstänket” och god beredskap för ”skarpa lägen”.

Under fem heldagar (drygt), 4 – 8 juni gick 14 besättningsmedlemmar utbildningen. Några ur fasta besättningen och de övriga jungmän. Av dessa var de flesta befarna men även några ”nya”.

Det finns bara några få utbildningsplatser i landet (plus på Åland) som är certifierade av Transportstyrelsen. Turligt för oss ligger en av dessa i stan – Sjöskolan på Beckholmen – som dessutom kunde anordna en kurs med bra pris enbart för Briggen. Enligt bestämmelserna måste kursen vara på heltid och fem dagar efter varandra. Sjöskolan kunde förlägga kursen så att två av dagarna var över en helg och därmed behövde deltagarna bara ta ledigt tre dagar från arbete och skolor. De första fyra dagarna arrangerades ombord på isbrytaren S:t Erik vid Vasavarvet och den sista dagen på brandfältet Viktoria i Uppsala.

Basic Safety innehåller både teoretiska och praktiska moment och kräver tillgång till en stor mängd övningsmateriel. En stor fördel med lokaliseringen av kursen var också att övningar kunde bedrivas ombord på fler fartyg än S:t Erik, bland annat på M20 och räddningskryssaren Bernhard Ingelsson.

Ombord på S:t Erik finns en bra utbildningslokal, två ”brandstationer”, gott om utrymme på däck och två rejält stora maskinrum att öva i. Trots att S:t Erik är ett museifartyg finns i princip all utrustning för att kunna gå till sjöss.

Kursen kunde genomföras tack vare ett utbildningsbidrag på drygt 160 000 kronor från Stiftelsen Stockholms Sjömanshem. ■

Text: Per Björkdahl

Foton: Per Björkdahl

Stolta och sevettiga firefighters. Bakre raden från vänster: Lina, Lindis, Hanna, Mats, Tommy/brandinstruktör, Johan, Anders/brandinstruktör, Pontus och Per. På knä: Marcus, Göran, Alex, John och Eva. Liggande: Emma o Cissi. Scenariot för slutövningen var fartygsbrand. Två saknade nere i maskin. Inträngning från däck (containern näst högst upp), rökfyllt och rörigt, genomsökning, två lejdare ner börjar det bli hett, knappt någon sikt, hettan ökar, längre in två brandhärdar som måste släckas innan genomsökning är möjlig...

På Uppsala kommuns brandövningsfält, Viktoria, ges möjlighet till mycket realistiska övningar.

Bärgning av nödställd och ”fartygets övergivande” var några av övningsmomenten.

VAD ÄR BASIC SAFETY?

Basic safety är en kurs i grundläggande säkerhet för sjöpersonal och motsvarar kraven i STCW-koden (Standards of Training, Certification & Watchkeeping) sektion A-VI/1-2.
Efter genomförd kurs erhålls ett internationellt giltigt kursbevis för Grundläggande Säkerhetsutbildning/ Basic Safety.

Basic Safety består av följande fyra huvuddelar:

- Personlig säkerhet och socialt ansvar
- Brandskydd
- Överlevnadsteknik
- Sjukvård